

Raamat pitside võlumaailemast

Kõikide pitsitegijate rõõmuks nägi sel kevadel kirjastuses Hea Lugu trükivalgust suur pitsiraamat "Süstikpits". Raamatu autor Eeva Talts on elupõline käsitööõpetaja, kelle eriline poolehoid kuulub pitsidele.

Raamatu sissejuhatuses kirjutab Eeva Talts: "Mul on hea meel mõelda ja öelda, et olen saanud peaaegu kogu elu teha tööd, mis mulle kõige enam meeldib: õpetada käsitööd. Olen õpetanud nii põhikoolis kui ka kutseõppeasutuses, huviringides ja kõrgkoolis.

Minu lemmikuks on pitsid. Hindan nende peenust, elegantsi, vaimustab näpuosavus ning mõtetöö, mida erinevate tehnikate juures vaja. Ma ei jõua küllalt imetleda meie esimade tarkust ja loominguilisust. Näiteks Setu niplispits, mida oleme nüüd koos setudega taastamas. Loogilise mõtlemise kõrgem pilootaž."

Heegeldatud ja kootud pitsid on suuremal või vähemal määral levinud Eesti kõikides piirkondades. Meil on Haapsalu sallid, Setu värviline heegelpits, eri piirkondade valged heegelpitsid, tuniis Lihula tekstide ääres ja palju muud.

Populaarsus käib lainetena

Süstikpits on populaarne olnud eri aegadel. Nii kirjutab Eeva Talts raamatu sissejuhatuses: "Minu onunaine Erika Võlli rääkis, et Pärnu kohvikutes istuvad juudi proudad tavatsesid vesteldes teha süstikpitsi, kõrval tass kanget kohvi ja klaas külma vett. Tänu oma onunaisele oskangi süstikpitsi, sest ta tõlkis mulle saksakeelsest Burdast vastaõpetuse."

Nüüd, internetiajastul, võib neist leida nii õpetusi kui ka mustreid, samas on süstikpitsi tehnika, kus oma lihtsaid mustreid luua ei ole keeruline. Nõukogude ajal ilmus süstikpitsi käsitööringide hu-

Üherealine eri suurusega ringidega pits.

Kahevärviline pitsi ringikujuliste motiividega.

viiorbiiti aastatel 1970–1980, seda taas tänu välismaistele käsitööajakirjadele. Süstikpitsi õpetati aianud-mesindusseltsi käsitööringides ja ka käsitööd õpetavates kutsekoolides.

Tänapäeva Eestis pole süstikpitsi siiski eriti levinud. Kes aga sellega tegelema hakkab, satub pitsimaailma võlusse. Süstikpitsi on lihtne kaasa võtta ja pitsi sõlmides saab lühendada igavaid ooteaegu, lobi-seda sõbrannadega või vaadata televiisorit.

Töövahendid ja materjalid

Põhiline töövahend süstikpitsi tegemisel on süstik. Olenevalt materjalist ja töö iseloomust võivad süstikud olla eri suurusega. Mida jämedam lõng, seda suurem peaks olema süstik.

Süstiku pikkus on tavaliselt kuni 5 cm.

Kuigi paljusid pitse saab sõlmida ka ühe süstikuga, on tavaliselt vaja kaht, värvilise pitsi sõlmimisel vahel ka kolme või enam süstikut. Süstikuid imporditakse teis-

Eeva Taltsi poolehoid kuulub pitsidele.

test maadest, kuid osav meistri-meis saab neid ka ise teha. Materjalidena on kasutatud nii puitu, luud, sarve, orgaanilist klaasi, polüstürooli kui ka plasti. Eeva Taltsi esimeste süstikute toormeks oli plastjoollaud.

Materjaliks sobib nii puuvillane, hästi korrotatud linane kui ka siid.

Materjalivalikul tuleb aga arvestada sellega, et sõlmitav lõng suudaks ka sõlme kinni hoida, s.t lõng ei tohi olla nii libe, et sõlm kohe jälle laiali vajub. Samas ei või lõng olla liiga kare, see raskendab sõlmede kokkutõmbamist.

Pitsiõpiku koostamisel pidas Eeva Talts silmas nii algajaid kui ka neid, kes on juba pikka aega süstikpitsiga tegelnud. Samuti on raamat abiks käsitööringide juhendajatele ja käsitööõpetajatele.

Suurt pitsiraamatut esitletakse eeloleval laupäeval kell 12 Heimtali rahvamajas 11.–12. mail Viljandi maal aset leidvate üle-eestiliste käsitööpäevade raames.